

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 1. februar 2019
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Astrid Helmart Johansen
Sagsnr.: 2019-0037-0055
Dok.: 991786

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 3 vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (L 139), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 24. januar 2019. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Adsbøl (DF).

Søren Pape Poulsen

/

Lene Steen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 3 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (L 139):

”Vil ministeren udarbejde et ændringsforslag til lovforslaget, der indebærer, at man som dømt ikke kan bosætte sig klos op ad sit offer evt. med inspiration fra bandepakken, idet der henvises til den sag, der er beskrevet i indslaget "21-årig kan ikke slippe af med sin eks - han har købt to huse lige i nærheden" i Station 2 på TV2 den 21. september 2018?”

Svar:

1. I spørgsmålet henvises der til Station 2-programmet ”Forfulgt af min eks”. I programmet følger man bl.a. en 21-årig kvinde, som over en længere periode er blevet forfulgt af sin tidligere kæreste. Det oplyses bl.a., at den tidligere kæreste har erhvervet to ejendomme, som ligger 900 meter fra, hvor den 21-årige kvinde bor, men at begge ejendomme ligger omkring 200 meter uden for det opholdsforbud, som den tidligere kæreste har fået af politiet.

Justitsministeriet har på den baggrund ved besvarelsen af spørgsmålet lagt til grund, at der tænkes på de situationer, hvor den fredskrænkende enten allerede har eller efterfølgende tager bopæl i nærheden af den forurettede men uden for det område, opholdsholdsforbuddet gælder, og hvor den fredskrænkende (fortsat) udøver en sådan adfærd, som kan begrunde et opholdsforbud.

2. Den foreslåede bestemmelse om psykisk vold finder anvendelse, hvor gerningsmanden er nært knyttet til forurettedes husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden.

Som det fremgår af pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil psykisk vold, der har stalking-lignende karakter, fordi det fortsætter eller begynder efter en samlivsophævelse, kunne være omfattet af den foreslåede bestemmelse om psykisk vold.

Den foreslåede bestemmelse om psykisk vold omfatter gentagen adfærd, der samlet set kan betegnes som groft nedværdigende, forulempende og krænkende. Det er endvidere en betingelse, at adfærden er egnet til at styre forurettede. Det er gerningsmandens samlede adfærd, som er afgørende for, om der er begået psykisk vold. I vurderingen af gerningsmandens adfærd vil det

bl.a. kunne indgå, at den pågældende har erhvervet ejendom tæt på forurettede med det formål at monitorere eller overvåge forurettede uden samtykke.

3. Kriminaliseringen af psykisk vold har ikke til formål – og tilsigter ikke – at omfatte psykisk vold, der har stalking-lignende karakter, hvis gerningsmanden ikke har den nødvendige tilknytning til forurettedes husstand. Hvis alle tilfælde af stalking skal omfattes af den foreslåede bestemmelse om psykisk vold, vil det medføre en meget stor udvidelse af lovforslaget, som vil kræve nærmere overvejelser.

Derimod tilsigter lov nr. 112 af 3. februar 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (tilholdsloven) at beskytte personer mod at blive udsat for stalking (systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane), og loven indeholder en udtrykkelig bestemmelse om, at stalking er en skærpene omstændighed ved fastsættelse af straf for overtrædelse af tilhold, opholdsforbud og bortvisning, som kan straffes med fængsel indtil 2 år.

4. Det følger derudover af de gældende regler om opholdsforbud (geografisk bestemt tilhold) i tilholdsloven, at en person kan forbydes at opholde sig eller færdes i et nærmere bestemt afgrænset område i nærheden af en anden persons bolig eller arbejds-, uddannelses eller opholdssted eller andet område, hvor denne ofte færdes, dvs. en såkaldt »sikkerhedszone«. Ifølge de gældende regler kan den fredskrænkende således ikke tage bopæl inden for den geografiske udstrækning af opholdsforbuddet (»sikkerhedszonen«), efter vedkommende er meddelt et opholdsforbud.

Tilholdsloven indeholder imidlertid ikke i dag hjemmel til, at politiet kan meddele den fredskrænkende at fraflytte egen bolig med henblik på at håndhæve et strafsanktioneret forbud mod at opholde sig inden for »sikkerhedszonen«, i de tilfælde hvor den fredskrænkende på tidspunktet for meddelelsen af opholdsforbuddet allerede har bopæl inden for området.

Det er i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1526 af 1. oktober 2011, som ligger til grund for tilholdsloven, anført, at der ikke er og heller ikke efter udvalgets opfattelse bør være hjemmel til at pålægge den fredskrænkende part at flytte. Tilholdslovens system, med mulighed for at politiet kan meddele opholdsforbud på baggrund af mistanke om oftere gentagne krænkelse, bygger således på, at loven ikke indeholder hjemmel til at pålægge den fredskrænkende part at flytte.

Som anført nedenfor i ændringslovforslaget vil en ordning, der indebærer, at politiet kan meddele den fredskrænkende at fraflytte sin eksisterende bolig, i almindelighed udgøre et så intensivt indgreb i den pågældendes ret til privatliv og familieliv, som er beskyttet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens (EMRK) artikel 8, at det ikke vil være muligt efter Danmarks internationale forpligtelser.

Det bemærkes i den forbindelse, at den opholdsforbudsordning der er indført i straffelovens § 79 a, i forbindelse med Bandepakke III, adskiller sig grundlæggende fra opholdsforbudsordningen i tilholdsloven, da et sådant forbud idømmes af domstolene i forbindelse med en straffedom. Der er i § 79 a endvidere indbygget en tilladelsesordning, der tager højde for, at der konkret kan foreligge sådanne tungtvejende hensyn – navnlig til den pågældendes familieliv – at der skal meddeles tilladelse til, at den pågældende kan opholde sig i det område, som forbuddet vedrører. Bemærkningerne til det lovforslag, der indførte ordningen, indeholder en udførlig behandling af rammerne for anvendelsen af ordningen.

På baggrund af overstående bemærkninger kan Justitsministeriet ikke tiltræde ændringsforslaget.

5. Justitsministeriet skal hertil bemærke, at der i begyndelsen af 2020 skal foretages en evaluering af tilholdslovens bestemmelser om strakstilhold, som blev indført ved lov nr. 1724 af 27. december 2016. På baggrund af nærværende spørgsmål vil Justitsministeriet tage initiativ til, at der i forbindelse med evalueringen foretages en nærmere undersøgelse af erfaringerne med anvendelsen af opholdsforbuddet.

6. Et ændringsforslag, som indebærer et forbud mod at have ophold i egen bolig inden for det ved opholdsforbuddet definerede område, kan formuleres på følgende måde:

”Æ n d r i n g s f o r s l a g
til
Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love. (Selvstændig
bestemmelse om psykisk vold)
(L 139)

Af (...):

Til § 3

2. I § 3, indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Forbud mod at tage ophold i egen bolig inden for det ved opholdsforbuddet definerede område (udvidet opholdsforbud) kan alene gives, når betingelserne for et opholdsforbud efter § 4 er opfyldt, når der er mistanke om, at krænkelserne fortsætter, og når mindre indgribende foranstaltninger ikke vurderes at være tilstrækkelige til at afværge de handlinger, der har begrundet opholdsforbuddet. Et udvidet opholdsforbud kan ikke gives, hvis den pågældende har bopæl sammen med sine nærmeste pårørende.«

Bemærkninger til nr. 2

Den foreslåede bestemmelse har til formål at indføre hjemmel til, at politiet i visse tilfælde kan træffe afgørelse om påbud om fraflytning af egen bolig (udvidet opholdsforbud), hvor den fredskrænkende har bopæl i nærheden af den forurettede men uden for det område, opholdsforbuddet gælder, og hvor den fredskrænkende fortsat udøver en sådan adfærd, som kan begrunde et opholdsforbud, når mindre indgribende foranstaltninger ikke vurderes at være tilstrækkelige til at afværge de handlinger, der har begrundet opholdsforbuddet.

De gældende regler om tilhold, opholdsforbud og bortvisning blev i 2012 af hensyn til overskueligheden samlet i en ny tilholdslov. Formålet med loven var bl.a. at styrke indsatsen for at beskytte personer mod at blive udsat for fredskrænkelse, forfølgelse og chikane, herunder stalking.

Tilholdslovens § 3 indeholder en almindelig regel om opholdsforbud (geografisk bestemt tilhold), hvorefter en person kan forbydes at opholde sig eller færdes i et nærmere bestemt afgrænset område i nærheden af en anden persons bolig eller arbejds-, uddannelses eller opholdssted eller andet område, hvor denne ofte færdes. Et sådant opholdsforbud indebærer, at den fredskrænkende får et strafsanktioneret forbud mod at opholde sig inden for

et nærmere fastsat afgrænset område i nærheden af en anden persons bolig, arbejds- uddannelses- eller opholdssted eller andet område, hvor personen ofte færdes, uanset om den pågældende i øvrigt kontakter den forurettede eller ej.

Formålet er at etablere en »sikkerhedszone« for den, som opholdsforbuddet skal beskytte, hvorved man vil kunne begrænse utrygheden hos personer, som har været og stadig er udsat for en betydelig belastning som følge af grov eller oftere gentagen krænkelse eller på grund af, at et tilhold ikke respekteres.

Der er ikke fastsat en bestemt maksimal geografisk udstrækning af opholdsforbud, da det i forbindelse med reglernes udformning blev vurderet, at der i en almindelig regel om opholdsforbud eller bemærkningerne hertil ikke hensigtsmæssigt kunne angives en bestemt maksimal geografisk udstrækning, som et forbud vil kunne omfatte. Et opholdsforbuds geografiske udstrækning vil således afhænge af områdets karakter og parternes forhold. Opholdsforbud omfatter dog ikke færden eller ophold, som af særlige grunde må anses for beføjet.

Efter de nugældende regler er der ikke hjemmel til at pålægge den fredskrænkende part at fraflytte området. Vælger den forurettede part at flytte, vil der derimod være mulighed for anvendelse af et opholdsforbud i forhold til den nye adresse med den virkning, at den krænkende part udelukkes fra at flytte efter og tage ophold eller bopæl inden for området for et sådant opholdsforbud.

Med den foreslåede ændring af de gældende regler indføres der mulighed for, at politiet på baggrund af sagens samlede forhold kan træffe afgørelse om meddelelse af opholdsforbud også i de tilfælde, hvor den fredskrænkende allerede har bopæl i nærheden af den forurettede, og hvor der er mistanke om, at den fredskrænkende (fortsat) udøver en sådan adfærd, som kan begrunde et opholdsforbud. Et sådan udvidet opholdsforbud kan dog ikke gives, hvis den pågældende har bopæl sammen med sine nærmeste pårørende.

Efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 8, stk. 1, har enhver ret til respekt for bl.a. sit privatliv og familieliv. Efter artikel 8, stk. 2, må ingen offentlig myndighed gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund (krav om proportionalitet) af hensyn til bl.a.

den offentlige tryghed, for at forebygge uro eller forbrydelse eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Et opholdsforbud, der indebærer, at politiet kan påbyde den fredskrænkende at fraflytte sin bolig, hvor den pågældende har bopæl sammen med sine nærmeste pårørende, må antages at udgøre et så intensivt indgreb i den pågældendes ret til privatliv og familieliv, at det vil være i strid med EMRK artikel 8.

Det kan ikke udelukkes, at der – bl.a. i lyset af grovheden af de omhandlede krænkelse – i konkrete tilfælde, hvor den pågældende ikke har bopæl sammen med sine nærmeste pårørende, kan foreligge så stærke hensyn til at forebygge chikane og krænkelse af den, som opholdsforbuddet skal beskytte, at et sådant forbud kan betragtes som proportionalt. Afgørelsen heraf vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.